

Ομιλία κατά την απονομή του Βραβείου Π. Φωτέα για το 2014

Εκ μέρους της Επιτροπής απονομής του «Βραβείου Παναγιώτη Φωτέα» θέλω πρώτα να εκφράσω την χαρά και την ικανοποίησή μου που βρισκόμαστε για άλλη μια φορά στην φιλόξενη πόλη της Καλαμάτας για μια νέα απονομή. Το Βραβείο διανύει αισίως την τρίτη πενταετία του βίου του. Απόδειξη του κύρους του αποτελεί και ο κατάλογος των διαπρεπών συγγραφέων, που έως τώρα βραβεύθηκαν, και ο σημαντικός αριθμός των βιβλίων που έχουν υποβληθεί και εφέτος.

Ως γνωστόν, το Βραβείο είναι ετήσιο, πανελλήνιο και αναφέρεται σε βιβλίο Δοκιμίων ελεύθερου στοχασμού, με θεματικό περιεχόμενο ευρύ, από όλους τους τομείς της σκέψεως (πολιτική και κοινωνία, φιλολογία, φιλοσοφία, θεολογία, λογοτεχνική κριτική κλπ.), ώστε η προκήρυξη να ανταποκρίνεται πληρέστερα προς το πολυδιάστατο έργο του αείμνηστου Παναγιώτη Φωτέα.

Ο Φωτέας υπήρξε μια πολυσύνθετη προσωπικότητα. Με την λαμπρή του παιδεία και τον έμφυτο δυναμισμό του αγωνίσθηκε σθεναρά, πέρα από τις επάλξεις του πνεύματος, και από τον στίβο της πολιτικής· ο στοχασμός δεν του αρκούσε. Γι' αυτό απλώθηκε και στην πολιτική, όπου κέρδισε τον γενικό σεβασμό. Η ιδιότητά του ως πνευματικού ανθρώπου έδινε ηθικό περιεχόμενο στην πολιτική του πράξη και η ιδιότητά του ως πολιτικού εμπλούτιζε τον λόγο του με την σοφία που του χάριζε η ενεργός συμμετοχή του στα κοινά. Το πρόωρο τέλος του έκοψε το νήμα της ζωής του στην πιο δημιουργική του φάση. Όμως ο άνθρωπος επιζεί με το πνευματικό του έργο. Και το έργο του Π. Φ. αποτελεί πολύτιμη παρακαταθήκη για εκείνους που διατηρούν ακόμη άσβεστη την φλόγα των ίδιων οραμάτων. Την σκυτάλη πήραν στα χέρια τους άξιοι συνοδοιπόροι.

Κυρίες και Κύριοι,

Η Επιτροπή απονομής του Βραβείου Π.Φ. στην συνεδρίασή της από 24 Απριλίου 2015 αποφάσισε ομόφωνα να απονεμίσει το Βραβείο για το 2014 σε δύο διακεκριμένους διανοητές και συγγραφείς: Στον κ. ΠΑΥΛΟ ΤΖΕΡΜΙΑ, για το δοκίμιό του **«Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η πολυτάραχη εποχή του»**, εκδ. Ι. Σιδέρη, Αθήνα, 2014 και στον κ. ΟΔΥΣΣΕΑ ΣΠΑΧΗ για το δοκίμιό του **«Θεμελιώδη σύμβολα του ευρωπαϊκού πολιτισμού»**, εκδ. Γραφομηχανή, Αθήνα 2014.

Ο κ. ΠΑΥΛΟΣ ΤΖΕΡΜΙΑΣ γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη και κατάγεται από την Κρήτη. Είναι πολυμερής και πολυτάλαντη προσωπικότητα, διεθνούς φήμης και κύρους: κορυφαίος

ιστορικός-ερευνητής του πολιτισμού και της πολιτικής και ελληνοιστής με την ευρύτερη έννοια του όρου. Διαμένει με την οικογένειά του στην Ελβετία, όπου συνέγραψε και το μεγαλύτερο μέρος του ογκώδους έργου του. Κεντρικό θέμα του είναι ο Ελληνοισμός σε όλο το ιστορικό του φάσμα: Αρχαία Ελλάδα, Βυζάντιο, Νεώτερη Ελλάδα και Κύπρος. Και μέσα στο ευρύ αυτό φάσμα εντρυφά σε ειδικότερες περιοχές του πνεύματος: φιλοσοφία, πολιτική ιστορία, λογοτεχνία, μουσική, γλωσσολογία, κ.α., επιλέγοντας θέματα διαχρονικά, ιδιαίτερης σημασίας.

Με τα πολυάριθμα βιβλία και τις μελέτες του σφράγισε αποφασιστικά την εικόνα της Ελλάδας σε ολόκληρο τον γερμανόφωνο χώρο. Η λαμπρή σταδιοδρομία του στην Ελβετία μαζί με την πολύτιμη συμβολή του στην εκπαίδευση (δίδαξε για πολλά χρόνια σε ελβετικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και στα Πανεπιστήμια του Freiburg και της Ζυρίχης) συνέβαλαν στην προώθηση των ελληνικών σπουδών, ενώ η παράλληλη δραστηριότητά του ως δημοσιογράφου και ως εθνικού αγωνιστή (κατά τα χρόνια της επτάχρονης δικτατορίας) τον ανέδειξε σε οιονεί πρεσβευτή της πατρίδας και του λαού μας στην καρδιά της Ευρώπης.

Το έργο του, καρπός ενός ασίγηστου ερευνητικού πάθους, έχει αναγνωρισθεί και τιμηθεί διεθνώς. Από τους πολλούς τιμητικούς τίτλους ας μας επιτραπεί να εξάρουμε εδώ μόνο κάποιους: Την έκδοση στην Ελβετία δύο επιστημονικών τόμων προς τιμήν του, τα έτη 1993 και 1996, με συμβολές διαπρεπών ευρωπαίων επιστημόνων-συναδέλφων του. Την βράβευση από την Ακαδημία Αθηνών του μνημειώδους (όπως χαρακτηρίσθηκε) δίτομου έργου του (στην γερμανική και την ελληνική) «Ιστορία της Κυπριακής Δημοκρατίας», που γνώρισε περισσότερες εκδόσεις. Και την ανακήρυξή του από την Ακαδημία Αθηνών το 2000 ως αντεπισημειωμένου μέλους της.

Στα ιστορικά του έργα συγκαταλέγεται και το βιβλίο του **«Ο Ελευθέρος Βενιζέλος και η πολυτάραχη εποχή του»** με υπότιτλο **«Διαλογισμοί με πυξίδα την νηφαλιότητα»**, που βραβεύθηκε από την Επιτροπή μας. Ο κ. Τζεργιάς ακολουθεί και σε αυτό το βιβλίο την κλασική Θουκυδίδεια αρχή αναζητήσεως της ιστορικής αλήθειας. Οικοδομεί και δεν αποδομεί το παρελθόν (όπως οι σύγχρονοι ή κάποιοι σύγχρονοι ιστορικοί), κατανοώντας σε βάθος τα γεγονότα, τα οποία εξιστορεί με ακρίβεια και εμβρίθεια, αλλά –όπως δηλώνει και ο υπότιτλος του έργου του- με νηφαλιότητα. Αυτό είναι και ένα μήνυμα προς τους νεωτέρους, ότι η γνώση της ιστορίας είναι πάντοτε και τώρα αναγκαίος όρος για την πολιτιστική μας επιβίωση.

Και από την Ιστορία περνάμε τώρα στην Μυθολογία· «η μυθολογία είναι η πρωτότοκη αδελφή της Ιστορίας», λέει ο Βολταίρος. Η ελληνική μυθολογία είναι από τις πλουσιότερες, αν όχι η πλουσιότερη, στον κόσμο. Και από την ελληνική μυθολογία ξεχωρίζει η Μινωική Μυθολογία. Σε αυτή αναφέρεται το δοκίμιο του κ. ΣΠΑΧΗ «Θεμελιώδη σύμβολα του ευρωπαϊκού πολιτισμού (Μια αφήγηση για τους ιδρυτικούς μύθους της Ευρώπης: από την μινωική περίοδο έως την σημερινή)».

Ο κ. Σπαχής γεννήθηκε στα Ανώγεια της Κρήτης. Σπούδασε στην Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στην κατεύθυνση Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης. Είναι Εφέτης Διοικητικών Δικαστηρίων από το 2012. Εκτός από το πλούσιο επιστημονικό του έργο στον τομέα του Διοικητικού Δικαίου, ασχολείται δημιουργικά και με θέματα πολιτισμού: φιλοσοφίας, ιστορίας και λογοτεχνίας. Το έργο του είναι δοκιμακό και περιλαμβάνει (εκτός από μια σειρά δημοσιεύσεων σε λογοτεχνικά περιοδικά) κυρίως και τα εξής αξιόλογα βιβλία: **«Το ιερό και το δίκαιο στον μινωικό μύθο»**, Αναλόγιο 2002 (Δοκίμιο ιστορίας και φιλοσοφίας του δικαίου) και **«Η μνήμη του κόσμου και του ποιητή»**, Ταξιδευτής 2007 (Δοκίμιο «λυρικής-φιλοσοφίας»). Μνημονευτέα και η σημαντική ποιητική του συλλογή **«Το πορφυρό προσωπείο»**, Ίδμων 2010.

Το δοκίμιο **«Θεμελιώδη σύμβολα του ευρωπαϊκού πολιτισμού»**, που βραβεύεται σήμερα, είναι πρωτότυπο στην σύλληψή του και εμβριθές στην ανάπτυξή του. Ο συγγραφέας, ξεκινώντας από την διαπίστωση ότι καμιά πνευματική πρωτοπορία δεν ξεκίνησε χωρίς νομιμοποιητικά σύμβολα, πραγματεύεται τους οικείους μύθους του Μινωικού Πολιτισμού ανάγοντάς τους σε σύμβολα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Όπως λίγοι εκλεκτοί, διάλεξε να εισέλθει στον γοητευτικό χώρο του μύθου, έχοντας βαθιά συναίσθηση ότι η ελληνική-μινωική μυθολογία, βαθιά ριζωμένη στην δυτική συνείδηση, διατηρεί ξεκάθαρο και ζωντανό από την φθορά του χρόνου το νόημά της· ένα νόημα που δεν ερμηνεύεται με την λογική του Καρτέσιου και του Νεύτωνα, αλλά αποκαλύπτεται μέσα από έναν άλλο λόγο, άμεσο, σχεδόν ενορατικό. Έτσι εξηγείται και το ότι ο κ. Σπαχής είναι και ποιητής.

Η Επιτροπή του Βραβείου Π.Φ. συγχαίρει τους βραβευθέντες συγγραφείς και τους εύχεται υγεία και δύναμη για την συνέχιση του δημιουργικού τους έργου.

Καλαμάτα, 15 Ιουνίου 2015

Μαριάνος Δ. Καράσης

Πρόεδρος της Επιτροπής απονομής του Βραβείου Π. Φωτέα